

**Науменко У.
Дрогобичський державний педагогічний університет**

ПРІОРИТЕТ ОСВІТИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Аналізуються зміни в системі освіти, що відбуваються в європейському освітньому просторі, європейські стандарти життєвого процесу, стан і рівень їх досягнення в Україні.

Європа робить сьогодні наголос на освіті як першочерговій передумові її поступу у найважливіших галузях суспільного життя і діяльності. У цьому контексті освіта розглядається як ключовий чинник визначення і досягнення європейської ідентичності (тотожності) на підставі забезпечення мобільності (географічної, соціальної, фахової); розробки єдиних нормативних вимог до змісту шкільних знань щодо європейської історії і культури; приєднання шкіл до мережі Інтернет з метою сприяння кращому знайомству і порозумінню між молодими генераціями європейців. Як зазначено у тексті декларації, яку було прийнято у Сорбоні у 1998 році, “відкритий простір європейської вищої освіти несе багатство позитивних перспектив, звичайно ж, з повагою до наших відмінностей, але вимагає, з іншого боку, продовження зусиль з ліквідації бар'єрів і розробки таких рамок для викладання та навчання, які розширили б мобільність і зробили співпрацю ближчою, ніж колинебудь раніше” [2, с. 15].

Європейські вищі навчальні заклади взяли на себе завдання та головну роль у створенні єдиного простору вищої освіти. Вони прагнуть наздогнати заокеанських партнерів, що потребує величезних зусиль для того, щоб прискорити впровадження і розвиток нової технології. Варто покінчити з традиційним для Європи – що властиво як управлінським, так і робітничим кадрам – опором новому. Європейські країни повинні поставити в центрі соціально-економічної політики підвищення кваліфікації з метою опанування нової технології.

Цей рух обумовлений реальними змінами, що відбуваються на теренах Європи і світу. Він є своєрідною відповіддю на виклики глобалізації, становлення інформаційного суспільства, посилення міграційних процесів, мобільності ринку праці, міжкультурних обмінів, а головне – об'єктивно сформованої потреби навчитись “жити разом”, зберігаючи власну етнічну, культурну, релігійну і т.п. різноманітність й, одночасно, розуміючи й поважаючи один одного у відповідності з спільними нормами і стандартами [1, с. 541].

Світ стомився від безперервних конфліктів, військових зіткнень, тероризму. Він хоче жити у співдружності і співпраці. Лідером об'єднавчого процесу нині виступає Європа. Саме тому, ініціатива ряду європейських країн щодо загальноосвітньої, взаємно узгодженої й толерантної підготовки людини до життя у новій Європі не може бути оцінена інакше, як своєчасна і актуальна.

Інтеграційний процес полягає у впровадженні європейських норм і стандартів в освіті, науці і техніці, поширенні власних культурних і науково-технічних здобутків в ЄС. У кінцевому результаті такі кроки спрацьовуватимуть і на підвищення в Україні європейської культурної ідентичності та інтеграцію до загальноєвропейського інтелектуально-освітнього та науково-технічного простору. Здійснення даного завдання передбачає взаємне зняття будь-яких принципових, на відміну від технічних, обмежень на контакти і обміни та поширення інформації.

Процес європейської інтеграції дедалі помітніше впливає на всі сфери життя нашої держави, не оминув він і системи вищої освіти України. Відтак, Україна чітко визначила орієнтири на входження в освітній та науковий простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності у контексті європейських вимог, щораз наполегливіше працює над практичним приєднанням до Болонського процесу.

У розвитку процесу євроінтеграції освітнього середовища виділяють три основні періоди. Перший період припадає на 1957-1982 рр. Його початком вважається Римський договір 1957 р., а також документи конференції Міністрів освіти 1971 р., які визначили п'ять основних положень загальноєвропейського виміру в освітніх системах: взаємне визнання дипломів, обґрунтування ідеї формування Європейського університету і кооперації вторинної та вищої освіти, створення європейського центру розвитку освіти, заснування необмеженого державними кордонами інституту вищої освіти. Ці положення дістали свій розвиток у Програмі дій, презентованій у 1976 р.: вступ до вищої школи; визнання дипломів; спільні програми навчання; короткі освітні програми та ін.

Наступний, другий період охоплював 1983–1992 рр. і характеризувався уточненням цілей та завдань, поглибленням кооперації вищої освіти в рамках Євросоюзу. Відпрацьовувалися правові аспекти щодо суб'єктів навчального процесу, розроблялися відомі міжнародні проекти Comet, Erasmus, LinqWa, TEMPUS та інші, в яких наголошувалося на необхідності посилення взаємозв'язків вищої освіти та виробничих

структур, розробки узгоджених між вищими навчальними закладами навчальних планів і програм, сприяння вивченню іноземних мов та ін.

Від 1992 р. розпочався третій період, під час якого виразнішим стало поглиблення ідей європеїзації вищої школи у зв'язку з поширенням вимог Євросоюзу. Актуалізувалися соціально-політичні аспекти цілей і характеру Болонського процесу, зокрема ідеї про впровадження європейського громадянства, яке передбачає вільне переміщення, висунення своєї кандидатури на виборах у комунальні органи тощо [9, с. 25].

У документах саме третього періоду були проаналізовані об'єктивні умови і суб'єктивні фактори, що спонукали до поглиблення інтеграційних процесів освіти та економіки в освітніх системах Європи, показані їх можливості та проблеми. Серед факторів, органічно залежних від розвитку освіти, особливо виділялися такі: інформаційне суспільство, інтернаціоналізація, науковий і технічний розвиток.

Важливою віхою було підписання Лісабонської конвенції (1997 р.) та Сорбонської декларації (1998 р.), у яких дістали розвиток ідеї взаємовизнання кваліфікацій у галузі вищої освіти, співвідношення інтернаціонального та національного, гармонізації національних систем освіти. Не заперечуючи культурного й освітнього розмаїття, Сорбонська декларація серед положень освітнього характеру особливу увагу приділила питанню кваліфікацій. Вона мала чітку соціально-політичну орієнтацію на інтеграцію Європи, виділяючи такі соціальні проблеми, як мобільність, визнання та доступ до ринків праці. Сорбонська декларація також містила заклик до підвищення конкурентноздатності європейської вищої освіти відносно освіти США.

В основі цього інтеграційного процесу, що став передісторією Болонського процесу, лежать три важливі документи: Велика хартія університетів (Magna Charta Universitatum); Лісабонська конвенція (Лісабон, 1997 р.); Сорбонська декларація (Париж, Сорбонна, 1998 р.).

Основні цілі формування освітнього європейського простору зводяться до такого: побудова Європейського простору вищої освіти як передумови розвитку мобільності громадян з можливістю їх працевлаштування; посилення міжнародної конкурентоспроможності як національних, так і в цілому європейської систем вищої освіти; досягнення більшої сумісності та порівнянності систем вищої освіти; формування та зміцнення інтелектуального, культурного, соціального та науково-технічного потенціалу окремих країн та Європи в цілому; підвищення визначальної

ролі університетів у розвитку національних і європейських культурних цінностей; змагання з іншими системами вищої освіти за студентів, вплив, гроші та престиж [5, с. 4].

Відкрита зона Європейської вищої освіти несе розмаїття позитивних перспектив і при цьому потребує продовження зусиль з ліквідації бар'єрів та розробці таких меж викладання та навчання, що розширили б мобільність та створили співробітництва якомога близькими. Підтримка Європейським союзом мобільності тих, хто навчається та викладачів швидко зростає та використовується повністю. Європа стає свідком того, що все більша частина політичного та академічного світу підвищує розуміння потреби встановлення більш тісних зв'язків, формування та зміцнення інтелектуального, культурного, соціального та науково-технічного потенціалу держави.

Конвенцію про визнання кваліфікацій, що стосуються вищої освіти в європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), розроблено і прийнято під егідою Ради Європи та ЮНЕСКО. Лісабонська конвенція зафіксувала низку домовленостей з різних питань. Як зазначалось у конвенції, велике розмаїття систем освіти у європейському регіоні відображає його культурну, соціальну, політичну, філософську, релігійну й економічну різноманітність, яка становить виняткове надбання й потребує усілякої поваги, так як забезпечує можливості використання цього розмаїття, полегшує доступ громадян кожної держави до освітніх ресурсів інших держав [1, с. 542].

Лісабонська конвенція містить угоди про: визначення основних термінів (доступ; прийом; оцінка вищих навчальних закладів і програм; оцінка індивідуальних кваліфікацій; повноважний орган з питань визнання; вища освіта; вищий навчальний заклад; програма вищої освіти; період навчання; кваліфікація (кваліфікація вищої освіти; кваліфікація, що дає доступ до вищої освіти); визнання; вимоги (загальні вимоги; особливі вимоги); компетенцію державних органів; основні принципи оцінки кваліфікації; визнання кваліфікацій, що дають доступ до вищої освіти; визнання періодів навчання; визнання кваліфікацій вищої освіти; визнання кваліфікацій біженців, переміщених осіб та осіб, що знаходяться в становищі біженців; інформацію про оцінку вищих навчальних закладів і програм; інформацію з питань визнання; механізми здійснення.

Таким чином, в Лісабоні була узгоджена Конвенція про визнання в Європі кваліфікацій вищої освіти для академічних цілей. Вона ввела багато

базових вимог і підтвердила, що окремі країни можуть брати участь в конструктивнішій схемі визнання. Приймаючи цю позицію, можна користуватися вимогами Конвенції і йти далі.

Головну ідею, зафіксовану в Лісабонській конвенції, можна окреслити так: велике розмаїття систем освіти в європейському регіоні відображає його культурну, соціальну, політичну, філософську, релігійну й економічну різноманітність, яка становить виняткове надбання, що потребує усілякої поваги; прагнення країн-підписантів полягає в тому, щоб надати всім людям цього регіону можливість повною мірою користуватися цим джерелом різноманіття, полегшивши доступ жителям кожної держави й учням навчальних закладів до освітніх ресурсів інших держав.

Україна підписала Лісабонську конвенцію щодо визнання кваліфікацій у галузі вищої освіти, ратифіковану Верховною Радою України. Останнє дало змогу розпочати двосторонні переговори щодо визнання документів про освіту з рядом зарубіжних країн, зокрема, з Великобританією, Німеччиною, Румунією, Росією та іншими країнами СНД, більш активно рухатись у напрямках, започаткованих Болонським процесом. [1, с. 539] Стратегічною метою цього процесу для України є підвищення якості освіти, надійності й конкурентоздатності фахівців, насамперед, у європейському економічному, політичному й соціокультурному просторі.

Європа хоче бути впевненою в тому, що не залежно від країни (й особливостей національної системи освіти та професійної підготовки кадрів), в якій той чи інший фахівець здобув освіту і професію, йому можна довіряти, бо він має високий рівень освіти і культури, підготовлений (вихований) за нормами, прийнятими у якості стандартів європейського ґатунку. Формування взаємної довіри і алгоритмів її досягнення розпочалось саме з Лісабонської конвенції у 1997 р. про визнання кваліфікацій стосовно вищої освіти у європейському регіоні.

Лісабонська угода декларує наявність та вагомість різноманітних освітніх систем і має на меті створення умов, за яких більша кількість людей, скориставшись усіма перевагами і здобутками національних систем освіти і науки, зможе бути мобільними на європейському ринку праці [3, с. 5]

Значне поліпшення якості освіти за рахунок вдосконалення її методико-матеріальної забезпеченості є одним із завдань інтеграційного процесу. В наш час відбувається поступовий перехід від репродуктивної, авторитарної освіти до освіти гуманістичного, інноваційного типу із збереженням культурно-історичної традиції. Вищі навчальні заклади повинні виступати в

цьому не як об'єкти, а як суб'єкти формування єдиного освітнього простору, тому що в подальшому у межах "Європейської зони вищої освіти" буде підвищувати саме їх відповідальність за якість вищої освіти [8, с. 11]. Міністри вищої освіти країн Європи звернулися до Європейської мережі підтвердження якості вищої освіти з пропозицією щодо узгодження стандартів, процедур та рекомендацій з питань гарантії якості. Як зазначено у відповідній літературі, європейська зона вищої освіти, яку фахівець отримує у закладі освіти, ґрунтується на знаннях, якість яких визначає його академічний рівень, а набута кваліфікація визначає рейтинг претендента на працевлаштування. Для узгодження цих складових підготовки кадрів важливу роль повинна відігравати самостійна робота, організація якої має встановити необхідне перетворення набутих знань у кваліфікаційні уміння та навички. З цією метою впроваджуються інноваційні засоби і методичні прийоми для забезпечення якості навчального процесу. Фахівці виділяють три складові якості освіти: знання і способи вирішення завдань; методи навчання і виховання; освіченість особистості.

Забезпечення якості освіти шляхом удосконалення самостійної роботи набувається через підвищення якості власного життя і розширення доступу до здобуття вищої освіти для формування конкурентних переваг на європейському ринку праці за умов впровадження сучасних технологій стратегічного управління. Попри те – та ж таки, Лісабонська угода декларує наявність і цінність різноманітних освітніх систем і ставить за мету створення умов, за яких більша кількість людей, скориставшись усіма цінностями і здобутками національних систем освіти і науки, зможе бути мобільною на європейському ринку праці. Громадянам нової Європи мають бути доступними спільні цінності освіти, науки і культури всіх її країн.

25 травня 1998 року чотири європейські (Франція, Великобританія, Італія та Німеччина) міністри підписали в Парижі (Сорбона) спільну декларацію, спрямовану на гармонізацію національних систем вищої освіти. Сорбонська декларація отримала назву "Про гармонізацію архітектури європейської системи вищої освіти" чотирьох міністрів.

Найголовніша думка, що визріла та була озвучена на той час, полягала у тому, що інтегрована, об'єднана Європа, це не тільки економіка, фінанси, банки та виробництво, а й перш за все, знання, інтелект. "Ми повинні будувати і підсилювати інтелектуальну, культурну, соціальну та технічну базу нашого континенту. Більшою мірою це відноситься до університетів, які продовжують грати переломну роль у такому розвитку. Університети

з'явилися в Європі, окремі з них – більш ніж три чверті тисячоліття тому. Наші чотири країни пишаються своїми деякими найстарішими університетами, які зараз святкують свої важливі ювілеї, як це робить сьогодні Університет Парижу. У ті часи студенти і вчені могли вільно пересуватися і швидко поширювати знання по всьому континенту. У теперішній же час дуже багато хто з наших студентів, все ще закінчують своє навчання, не отримуючи вигоди від часткового навчання поза національними кордонами. Ми йдемо до періоду істотних змін в освіті і умовах праці, до різноманітності шляхів становлення професійної кар'єри з явною необхідністю навчання і професійної підготовки протягом усього життя. Ми заборгували тим, хто навчається (і нашому суспільству в цілому), таку систему вищої освіти, в якій їм надавалися б кращі можливості шукати і знаходити область, в якій вони мали б перевагу перед іншими людьми” [2].

Головні положення цієї декларації такі: формування відкритого європейського простору у сфері вищої школи; міжнародне визнання та міжнародний потенціал систем вищої освіти, безпосередньо пов'язаний з прозорістю і легкістю для розуміння дипломів, ступенів і кваліфікацій; орієнтація переважно на двоступеневу структуру вищої освіти (бакалавр, магістр) як умова підвищення конкурентоспроможності європейської освіти і визнання; використання системи кредитів (ECTS); міжнародне визнання першого ступеня вищої освіти (бакалавр); надання випускникам першого ступеня права вибору подальшого навчання, щоб отримати диплом магістра (коротший шлях) або доктора (довший шлях) у послідовному режимі; підготовленість магістрів і докторів до науково-дослідницької діяльності; підтвердження Лісабонської конвенції; пошук шляхів ратифікації набутих знань і оптимальних можливостей для визнання дипломів і вчених ступенів; стимулювання процесу вироблення єдиних рекомендацій для досягнення зовнішніх визнань дипломів і кваліфікацій та працевлаштування випускників; формування Європейського простору вищої освіти; зближення спільних структур виданих дипломів і циклів (ступенів, етапів, рівнів, ярусів) навчання; консолідація позиції, яку займає Європа в світі, постійним удосконаленням і оновленням освіти, доступної всім громадянам ЄС.

Значна увага у всіх документах щодо Болонського процесу надається питанням про статус і права студентів. Зокрема, у Сорбонській декларації вказано, що студенти: а) повинні мати доступ до різних програм, у тому числі й до професіонального навчання, розвивати рівень володіння мовами

і використовувати нові інформаційні системи; б) Всебічно користуватися правом оволодівати знаннями у вищих навчальних закладах двох рівнів: на першому рівні підготовки навчатися за відповідною кваліфікацією; на другому – вибирати між навчанням за програмою, що передбачає отримання ступеня магістра, або за більш поширеною програмою ступені доктора. При цьому створюється можливість переходу з першої (магістерської) програми на другу (докторську). В обох програмах однаковою мірою повинна приділятися увага дослідницькій та самостійній роботі [7, с. 4].

Учасники Сорбонської конференції також визначили, що з'являється необхідність в системі, в якій для міжнародного порівняння і еквівалентності повинні існувати два основні цикли: доступневий та післяступеневий. У цій системі багато новизни і гнучкості може бути досягнута через використання семестрів та кредитів (як це зроблено в схемі ECTS). Це забезпечить перевірку правильності отриманих кредитів для тих, хто обирає первинну освіту або продовження навчання в різних європейських університетах і хто хотів би мати можливість отримати ступінь в будь-який слушний для себе час протягом життя. Дійсно, ті, хто навчається, повинні мати право увійти до академічного світу у будь-який час їх професійного життя і поза залежності від їх попередньої підготовки. Ці ідеї фактично створили нові умови для розвитку системи неперервної освіти європейського регіону, про яку вже давно йшли теоретичні та методологічні дискусії, та потреба в якій, як в зміні освітньої парадигми, формувалася з середини ХХ століття.

Ще один визначальний крок – визнання пріоритетним створення умов для мобільності студентів та викладачів. “Студенти як доступневого, так і післяступеневого циклів повинні заохочуватися до того, щоб проводити принаймні один семестр в університетах поза своєю власною країною. У той же час, все більша кількість викладацького та дослідницького персоналу повинна працювати в європейських країнах, відмінних від своєї власної. Підтримка Європейським союзом, що зростає, мобільності студентів та викладачів повинна використовуватися повністю” [2]. Ця вимога найчастіше викликає дорікання українських фахівців з освіти, бо провокує “витік” найбільш розвинених та інтелектуальних фахівців за кордон, де об'єктивно існують кращі умови праці як в матеріально-технічному так і соціальному планах. В червні 2004 року тодішній перший заступник Голови Верховної Ради України з питань науки і освіти І.

Юхновський опублікував такі дані: в Україні заробітна плата вченого в 4 рази нижче, ніж в Росії, в 10 разів нижче, ніж в Угорщині та в 50 разів менше зарплатні працівника аналогічного рівня в США [4, с. 46]. За останні чотири роки ситуація майже не змінилася. Таким чином, створення умов для вільного пересування вчених, викладачів та студентів в межах єдиного європейського освітнього простору, а відповідно і підвищення спроможності працевлаштування, потребує у першу чергу заходів суто матеріальних, а з ними за умов сучасної України можуть бути серйозні проблеми.

Крім того, як вже було зазначено вище, головним чинником нового освітнього середовища є академічна (університетська) автономія, відповідно до принципів якої відповідальність за забезпечення якості вищої освіти, перш за все, покладається на навчальні заклад і таким чином створюється база для реальної відповідальності академічної системи в рамках кожної держави [10, с. 275]. Принцип автономності університетів визначається тим, що університети як автономні та відповідальні юридичні, освітні, соціальні суб'єкти підтверджують свою приналежність принципам Magna Charta Universitatum 1988 року і академічної свободі. Їм надається право формувати власну стратегію, обирати свої програми, встановлювати власні критерії.

Указ Президента України від 17.02.2004 "Про реформування системи освіти в зв'язку з приєднанням до Болонського процесу" розставляє пріоритети подальшого розвитку українського освітнього середовища у бік інтеграції з європейською системою. Однак думки про вплив Болонського процесу на реформування освітнього середовища України на сьогодні неоднозначні. Це пов'язано з основними положеннями і принципами Болонської декларації, що, на думку теоретиків і практиків освітньої діяльності, можуть справити не тільки позитивний, але і негативний вплив на українську систему освіти. Сутність Болонського процесу полягає у формуванні в перспективі загальноєвропейської системи вищої освіти у так звану Зону європейської вищої освіти, засновану на спільності фундаментальних принципів її функціонування. Таким чином, Болонський процес – це процес структурного реформування національних систем вищої освіти країн Європи, зміни освітніх програм і необхідних інституціональних перетворень у вищих навчальних закладах Європи. Усі пропозиції в рамках Болонського процесу можна позначити позиціями: впровадження дворівневої структури вищої освіти (бакалавр, магістр); впровадження системи безперервної освіти; формування кредитно-

модульної системи (накопичувальна система, яка здатна функціонувати в рамках концепції “навчання протягом усього життя”); контроль якості навчання (стандарти транснаціональної освіти, незалежні атестаційні агенції); розширення мобільності всіх суб’єктів освітньої діяльності; мотивація студентів до навчання, у тому числі через перераховані вище принципи; забезпечення працевлаштування випускників (орієнтація ВНЗ на кінцевий результат: знання випускників повинні використовуватися на благо всієї Європи). Для цього пропонується загальний додаток до диплома за рекомендацією ЮНЕСКО; забезпечення привабливості і конкурентноздатності Європейської освіти (залучення в Європу студентів з інших регіонів) [6].

У сучасному світі, який ввійшов у третє тисячоліття, розвиток України визначається у загальному контексті європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності західної культури: парламентаризм, права людини, права національних меншин, лібералізацію, свободу пересування, свободу отримання освіти будь-якого рівня та інше, що є невід’ємним атрибутом громадянського демократичного суспільства.

Використана література:

1. Андрущенко В. П. Організоване суспільство / В. П. Андрущенко / Ін-т вищ. освіти АПН Укр. – К., 2006. – С. 541.
2. Болонський процес у фактах і документах (Сорбона – Болонья – Саламанка – Прага – Берлін) / упорядн. : М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабін. – Київ – Тернопіль, 2003. – 55 с.
3. Вища освіта України і Болонський процес : навчальний посібник / за ред. В. Г. Кременя ; авт. колектив: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабін. – Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2004. – С. 5.
4. Гребенюк В. Болонський процес і традиції української освіти / В. Гребенюк, Є. Євсєєв // Новий колегіум. – 2004. – № 3. – С. 46.
5. Інформація до першої лекції 2004/2005 навчального року Міністерство освіти і науки України (МОН) Лист № 1/9402 від 28.07.2004 / Вища освіта України і Болонський процес /навчальна програма. – К. : МОН, 2004. – 18 с. – С. 4.
6. Лукичев Г. А. Динамика Болонского процесса / Г. А. Лукичев // Высшее образование сегодня. – 2002. – № 3. – С. 3237 ; Шамова І. Орієнтир: Болонська декларація / І. Шамова // Сінергія. – 2003. – № 1. – С. 1213 ; Янковий В. В. Болонський процес: шляхом Європейської інтеграції / В. В. Янковий // Дзеркало тижня. – 2003. – 1824 жовт. (№ 40); Товажнянський Л. Л. Болонський процес і підготовка гуманітарнотехнічної еліти / Л. Л. Товажнянський // Теорія і практика управління соціальними системами. – Х., 2004. – № 2. – С. 1119.
7. Мазоренко Д. Методологічні аспекти модифікації освіти за знаковий історичний період університету / Д. Мазоренко // Новий колегіум. – 2005. – № 5. – С. 4.
8. Сидоренко О. У Європу знань – через Болонський процес / О. Сидоренко // Уряд. кур’єр. – 2003. – № 216. – С. 11.
9. Тимошенко З. Болонський процес: сутність, витоки та етапи розвитку / З. Тимошенко // Економічний Часопис XXI. – 2004. – № 78. – С. 25.
10. Ходаков В. Е. Высшее образование: взгляд со стороны и изнутри / В. Е. Ходаков. – Херсон, 2006. – С. 275.

НАУМЕНКО УЛЯНА. Приоритет образования: европейский опыт для Украины.

Анализируются изменения в системе образования, что происходят в европейском образовательном пространстве, европейские стандарты жизненного процесса, состояние и уровень их достижения в Украине

HAUMENKO ULYANA. Priority of education: European experience for Ukraine.

The changes are analyses in the system of education, that take place in European educational space, European standards of vital process, state and level of their achievement, in Ukraine

Новак Д. О.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ДО УЧАСТІ В ШКІЛЬНІЙ ІСТОРИЧНІЙ ОЛІМПІАДІ

У статті автор аналізує досвід організації підготовки учнів до участі в шкільних олімпіадах з історії, викладений в основних публікаціях науковців і педагогів практиків. На думку автора статті, це питання набуло характеру педагогічної проблеми, шляхи і напрями розв'язання якої він спробував визначити у висновках.

Зміна змістового компоненту шкільних суспільствознавчих дисциплін і, насамперед, історії, викликала не лише прояви світоглядної дисгармонії між різними органічними складовими сучасного українського суспільства, а й поставило цілу низку питань перед українською школою. Особливо характерно це позначилося на основних здобутках в галузі історичних знань, формування яких починається на уроках історії в школі.

На першому місці постали питання щодо методів підготовки та проведення олімпіад з історії, а це, в свою чергу, вимагало створення нових, причому принципово нових, педагогічних умов. Актуалізується питання, пов'язані з необхідністю формування нових підходів, пов'язаних з процесом підготовки учнів до участі в предметній олімпіаді з історії [1; 2].

Саме в цей час зростає інтерес до інноваційної педагогіки, інтерактивних технологій і методів навчання. На сторінках фахових видань, таких як "Історія в школах України", "Шлях освіти", "Історія України" тощо розгортаються дискусії щодо розбудови нової парадигми шкільної історичної освіти.

Спектр проблеми значно збільшується саме через те, що розглядається педагогічна взаємодія в контексті завдань підготовки учнів до шкільної олімпіади з історії. Основні параметри форми взаємодії